

Escola Rius i Taulet. els seus inicis (1957/1967)

La Placeta de la Creu era un racó de forma triangular limitada pel Carrer de la Mare de Déu del Coll, la Riera de Vallcarca i el solar veí a Ca l'Alegre de Baix. Alguns diuen que el nom li venia donat perquè allà havia estat situada la creu de terme d'Horta, a la barriada de Vallcarca. Feia alguns anys que la zona estava afectada pel pla de construcció d'una escola pública, la primera d'aquesta part de Gràcia. El projecte va patir retards i problemes, entre ells l'enderroc de varies cases. Cap el 1956 i després dels desnonaments van començar les obres.

Finalment el 13 de maig del 1957 va obrir les seves portes el nou centre sota el nom de "Grupo Escolar Rius y Taulet". L'escola, amb directrius catòliques i franquistes, va trencar en certa manera amb el corrent d'altres escoles d'aquell temps i va esdevenir "mixta" -mixta però no barrejada- es a dir una escola per a nens i nenes, cadascú a la seva zona, amb diferents quadres de professors, diferent direcció, diferent programació

i directrius. Tan sols la part maternal i de pàrvuls, situades a la "part de noies" tenien un caire mixta. Volia ser un referent educatiu i d'instal·lacions amb dues plantes d'aules, sala d'actes, gimnàs cobert, capella, menjador -encara que no va ser fins a deu anys després de la seva inauguració que el menjador, després d'una subvenció de gairebé 29.000 ptes., va posar-se en marxa-. Al 1961 va construir-se la biblioteca i al 1971, obligats per la necessitat d'ampliar l'edat dels 12 als 14 anys, van acabar les obres per aixecar una tercera planta.

La primera entrada al llibre d'actes, amb data 15 de maig de 1957, es literalment la següent:

"En la ciudad de Barcelona y en el dia de la fecha, se reúnen por primera vez las Maestras del Grupo Escolar Rius y Taulet" que se relacionan al margen, presididas por la Inspectora de zona"

A partir d'aquest moment comença la història d'una de les Escoles Públiques que ha mar-

cat la vida del barri i dels, aleshores infants i que ara d'adults poden veure i revisar la seva història amb la perspectiva i la imparcialitat que el temps dona. Ens trobem al maig del 1957, no va ser una feina senzilla posar en marxa l'escola, en primer lloc s'havien de distribuir les classes entre les mestres de que es disposava i que en aquest principi no eren suficients per portar una sola classe cada una d'elles. En una primera reunió es va designar com a directora provisional a la Sra. Montserrat Piqué, el quadre de professores d'aquella primera època va quedar d'aquesta manera: Maternal, Sra. Josefa Sanclement. Pàrvuls (nens i nenes), Sra. Angeles Deulofeu. Pàrvuls (nens), Sra. Montserrat Piqué. Primer i Segon grau, Sra. Lourdes Sans. Tercer i Quart grau, Sra. Josefa Vallès. Cinquè i Sisè grau, Sra. Prudencia Gómez. Aquell dia, quan es celebrava la Festivitat de la Mare de Déu de Fàtima, es va demanar a Déu i es va consagra l'escola a la Verge de Fàtima, pregant la seva assistència espiritual per aconseguir que l'escola fos un model educatiu i referent per altres escoles. El Rius i Taulet en moltes ocasions va acollir a la mateixa classe noies de diferents edats, fins i tot de tres grups d'edat diferents alguna vegada.

Poc després, a l'Octubre van ja afegir-se les dues mestres que completarien el primer claustre de l'escola, sempre referint-me a la secció "dones" ja que els nois funcionaven per altre banda.

Pel segon grau va entrar la Sra. Caterina Villorra i pel tercer



>> Ceremonia de la Primera Comunió a la capella de l'escola amb Mossén Vidal, als anys 60.



>> Festa de Nadal a la sala d'actes de l'escola l'any 1960.

grau la Sra. Josefina Gastesi. Es llavors quan comencen a dictar-se unes normes de conducta i convivència dins de l'escola que a dia d'avui potser, es a dir segur, que poden resultar controvertides. L'hora d'entrada a l'escola era a les 9 del matí, encara que es contemplava un accés gradual fins a les 9,10. A continuació per aquest ordre, es formaven files al passadís d'entrada on

es resava, es cantava l'himne nacional del que s'havia fet una adaptació amb lletra, la primera estrofa era:

*Viva España,
alzd los brazos hijos del pueblo español
que hoy vuelve a resurgir
Gloria a la patria que supo seguir
sobre el azul del mar y el caminar del Sol.*

...en altres ocasions era el "Cara al sol" i a continuació s'accedia ordenadament a les classes. Dins les regles de l'escola s'exhortava a les nenes la seva col·laboració per netejar les portes, les parets i les finestres, tan de les classes com dels passadissos. Es prohibia llençar papers a terra i procurar els dies de pluja no embrutar-se de fang les bates. Altres prohibicions menors i relegades a l'aula podien ser, no mastegar xiclet, parlar amb la veïna o menjar "regalèssia".

En anys successius varen anar incorporant-se altres mestres per completar o per substituir baixes: Sres. Antonia Salazar que va esdevenir directora, Maria Melià, Elena Esteban, Elena Lizcano, Visitacion Montoto, Teresa Oliver, Maria Bezanilla, Nieves Alonso, Clara Medrano... El quadre de professores comptava també amb un seguit de noies que feien pràctiques al Centre.

Eren temps difícils per tothom i l'escola tampoc anava sobrada.



>> Nenas i nens el dia de la seva Primera Comunió a la sala d'actes de l'escola, anys 60-70.



>> Nenes de l'escola amb uniforme de gimnàstica, al Palau d'Esports de Barcelona l'any 1959.

Al primer any es va demanar l'ajut dels pares. Cada alumne va haver de portar 10 ptes. per poder comprar gots i ampolles que servirien pel complement alimentari, en aquells temps a l'escola es repartia llet, pa i formatge per complementar l'alimentació, moltes vegades deficient dels alumnes.

Si pensem que ens trobem en ple auge del nacional-catolicisme no es estrany trobar que per fer les confessions, les oracions i misses es busqués un director espiritual. L'escola comptava amb una capella autoritzada pel culte a la segona planta. Finalment la persona triada va ser el pare Joan Vidal de l'Oratori de

Sant Felip Neri de Gràcia qui, apart de realitzar les tasques de confessió i preparació religiosa, va encarregar-se d'adreçar xerrades religioses.

Com pot observar-se, la religió va ser un puntal dins l'educació de les nenes. A l'escola es preparaven per la confirmació i per la comunió com assignatures més dins la seva educació. Aquest primer any les confirmacions es van fer a la parròquia dels Josepets i impartides pel llavors bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Narcís Jubany, en anys successius les confirmacions les va fer Mons. Colofón, bisbe de Gràcia, i aquell mateix any es va decidir fer les comunions de

les nenes a l'escola, com que la capella podia resultar petita es va demanar permís per adequar la sala d'actes. Resulta curiós llegir que els Josepets van cedir l'altar i tot el necessari per la realització de l'acte i que el pare Vidal va encarregar-se de portar diferent material de culte. Les comunions a l'escola es feien de manera solemne, amb les ofrenes del pa i del vi per part de les nenes i, segons consta en les actes amb gran afluència de familiars i amics.

No tot era religió a l'escola però. El Rius i Taulet va ser una de les poques escoles que en aquella època feien classe fora de l'àmbit escolar i feien sortides amb les seves nenes per completar l'informació del llibre de text. Així doncs tenim sortides al Zoo amb la classe de Ciències Naturals. Al Barri Gòtic amb la classe d'Història. Es feia la "Ruta de Santa Eulàlia". S'anava a la Fira de Mostres de Montjuïc. També al Tibidabo. Al Parc Güell. Al Poble Espanyol, Al Passeig Marítim... i també es demanaven places perquè les noies de graus superiors poguessin anar a les colònies escolars.

Al 1958 tenim una primera menció al curs de Música que va posar-se en marxa definitivament al 1959. Foren les mestres de la "Sección Femenina" las que



>> Campanya de làctics al pati de l'escola a començament dels anys 70.

varen encarregar-se d'aquesta tasca (les Senyorettes: M^a Teresa Just, Teresa Tullot, Carmen Soriano, Bibiana Bijorra, Magdalena Garcia, Ana Quintana... entre d'altres i en diferents èpoques). També al 1959 i organitzades per la "S.F" comencen les classes d'Educació Física (algunes professores foren: les Srtes. Eulàlia Torres, Carmen Soler etc.)

Al tractar-se d'una escola model per l'època era freqüentment visitada per autoritats i personalitats. Al 1959 va haver l'emotiva visita de la neta d'en Francesc Rius i Taulet, advocat, polític, que va ser alcalde de Barcelona i que va donar nom al Centre. El "Grupo Escolar Rius i Taulet" va voler involucrar-se activament amb algunes activitats graciencques, com va ser Sant Medir i va col·laborar molt activament amb la Festa Homenatge a la Vellesa per la qual feien recol·lectes i actuacions en actes dedicats a la Gent Gran (especialment a l'Orfeó Gracienc). També participa activament a l'Homenatge a la Verge de Fàtima al 1959, cedint el vestíbul de l'escola per efectuar el canvi de Parròquia.

També es feien col·laboracions recaptant fons per ajudar associacions sense ànim de lucre, algunes d'elles com: la Campanya Benèfica de Radio Nacional, el Dia del Domund, el Dia de l'Infància, la Creu Roja... i l'any 1962 es va fer una activa recaptació pro-damnicats per les inundacions del Vallès.

Les activitats "artístiques" i d'expressió no quedaven endarrerades. Les festes de Nadal eren sonades, amb festivals de cantada de Nades, representacions teatrals (recordo una representació dels "Pastorets" en català). Durant l'any també havien representacions al pati, de balls regionals, gimnàs, romanços



>> Primera pedra del "Grupo Escolar Rius y Taulet" el 29 de setembre de 1951.

medievals. Inclús, i això pot semblar mentida, se'ns permetia muntar funcions teatrals, fent els assajos fora de l'horari escolar, per representar-les davant els altres alumnes i professorat del Centre, ara mateix ve a la meua ment una adaptació de la pel·lícula "Un rayo de luz" de la Marisol, que va ser tot un èxit. Com gairebé totes les escoles en aquells anys, l'horari escolar era de dilluns a dissabte matí (inclòs) i els horaris també eren llargs, potser per això l'hora del pati la desfruitàvem. Teníem "recreo" a les 10,30 del matí i a les 4 de la tarda. Com que no existien ordinadors, ni mòbils, els jocs eren més aviat esportius o d'imaginació: jugar a amagar-se, saltar a corda, a "estàtues", al joc dels disbarats, al "tris-tras", a les penyores, a les "gomes", a fer "escubidú" o a picar cromos. També s'aprofitava aquesta hora per esmorzar, per parlar de la sèrie del dia anterior a la tele, per canviar cromos de col·lecció o a fer una visita a la reixa que separava als nois de les noies, era un exercici arriscat aquest per si t'enganxaven.

Algú pot pensar que amb tantes activitats religioses, artístiques, musicals i benèfiques no queda-

va temps per l'estudi. Res més lluny de la realitat, potser seguint el dit de que "la letra con sangre entra", les classes eren dures i les mestres inflexibles, potser per això les alumnes del Rius i Taulet vam sortir amb un nivell més que acceptable. En les proves d'ingrés a l'Institut Montserrat les noies figuren gairebé totes amb "matrícula d'honor" i/o amb beques d'estudi. Les matèries d'estudi eren les normals: llengua, ciències naturals, matemàtiques, història, dibuix, religió etc... les noies teníem apart un altre assignatura addicional que era la de treballs manuals relacionats amb la costura, també fora de l'horari escolar havien classes de mecanografia i francès.

Molts ex-alumnes del "Rius i Taulet" que van viure aquesta primera etapa es reuneixen anualment en un dinar o sopar d'ex-alumnes, completament extra-oficial, en el que han pogut retrobar antics companys i en el que ja no hi ha separació de sexes. Recorden l'escola amb l'estimació que dona el temps. Si Sou ex-alumnes del "Rius"? Esteu convidats!

Carme Cristià